

Palkkatuki uudistus 2023 – tiivistetty esitys HE luonnoksesta

HE-luonnos: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=91fc532e-6958-4452-aa3b-4fae36616404>

Kysymyksiä keskustelun pohjaksi

- Käynnissä on Palkkatukiudistus, joka vaikuttaa heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömien työnhakijoiden (kuten pitkäaikaistyöttömät, osatyökykyiset, yli 60 –vuotiaat, maahanmuuttajat) työllistämiseen ja välityömarkkinoilla toimiviin organisaatioihin sekä muihin em. kohderyhmiä työllistäviin
- Mitä ajatuksia esitysluonnos herättää toimintanne kannalta?
- Vaikuttaako luonnosesitys toimintanne tulevaisuuteen ja jos vaikuttaa, millaisia vaikutuksia sillä arvionne mukaan olisi?
- Onko teillä kiinnostusta tehdä yhteistyötä lausunnon laatimisessa ja julkisessa keskustelussa, joka asiasta aiotaan käynnistää?
- Onko teillä kiinnostusta vaihtaa vastavuoroisuusperiaatteen mukaisesti tarkempaa tietoa esitysluonnoksen vaikutuksista ja merkityksestä toiminnallenne?
- Miten näette työllistämistyön ja uudelleenkäytön keskinäisen suhteen?
 - Eu:ssa nämä on kytketty toisiinsa tiiviisti
- Millainen merkitys Kierken kaltaisilla uudelleenkäyttötoimialalla toimivilla välityömarkkinatoimijoilla tai muilla em. kohderyhmiä työllistävillä toimijoilla on uudelleenkäyttö toimialalle?
 - Esim. luonnonvarojen säästön näkökulmasta?

Käsitteitä ja termejä

Käsitteitä ja termejä

- De minimis –tuki

- De minimis -tuki on yrityksille myönnettävää julkista tukea, jota säätelee Euroopan komission asetus (EU) Nro 1407/2013. Tuki voi olla rahoitusta tai muuta etuutta, esimerkiksi palkkatukea tai rahoitusta hankkeelle tms.
- EU on katsonut, että tuki on määrältään niin pieni, ettei se vääristä kilpailua tai vaikuta vahingollisesti EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tämän vuoksi tuki on nimeltään "vähämerkityksinen tuki eli de minimis".
- Yritys voi saada De minimis –tukea yhteensä enintään 200.000 euroa kolmen peräkkäisen verovuoden kuluessa. Enimmäismäärässä huomioidaan kaikki ko. ajanjaksona de minimis -tukena myönnetty rahoitus.

- Ryhmäpoikkeusasetus (RPA)

- RPA on valtiontukien yleinen ryhmäpoikkeusasetus (Komission asetus 651/2014). Asetuksessa määritellään valtiontukien kriteeristö ja sen soveltamisala on laaja. Asetuksen tavoitteena on nopeuttaa talouskasvua ja kilpailukykyä edistävien valtiontukien käsittelyä sekä siirtää komission valtiontukivalvonnan painopistettä eniten kilpailua vääristäviin tukiin. Palkkatukien osalta tukikatto 50 % (erinäisiä poikkeuksia)

- Palkkatukikriteeristö

- Kriteerit määritellään laissa, sosiaalisilla yrityksillä on erityisrooli (Kierke on sosiaalinen yritys)
- Palkkatuen myöntämiseen vaikuttaa työnantajan organisaatiomuoto Elinkeinotoimintaa harjoittavaksi
- Merkitystä on sillä, harjoittaako työnantaja elinkeinotoimintaa. TE-toimisto hyödyntää arvioinnissa verottajan tekemää ratkaisua siitä, verotetaanko toimintaa elinkeinotoimintana. Julkisesta työvoima ja yrityspalvelusta annetun lain soveltamisohjeen mukaan kierrätystoimintaa, jossa vastikkeetta saatuja tavaroita luovutetaan lähes sellaisenaan vastiketta vastaan, Ei pidetä elinkeinotoimintana (Kierke on Ei-elinkeinotoimintaa harjoittava)

Palkkatukriteerit Kierkelle nykytilanteessa

- Kierke on sosiaalinen yritys
 - Sosiaaliselle yritykselle oma palkkatukimuoto yli 500 päivää työttömyyspäivärahaa saaneille (vastaa muilla 24kk työttömänä olleita)
 - Sosiaalisen yrityksen palkkatuki 12 kuukautta työttömänä olleelle 10% korkeampi
- Kierke on yleishyödyllinen, ei-elinkeinotoimintaa harjoittava yritys
 - Palkkatuet myönnetään ohi ryhmäpoikkeusasetus- tai de minimis käsittelyn
 - Mahdollistaa kuntalisien saamisen palkkatuen lisäksi

Palkkatukiudistus

Palkkatuki uudistus – uutena käsitteenä taloudellinen toiminta

- Laissa **käytetty elinkeinotoiminnan käsite korvattaisiin taloudellisen toiminnan käsitteellä**
- Valtiontukisäännöissä yrityksellä tarkoitetaan **mitä tahansa taloudellista toimintaa harjoittavaa yksikköä.**
- Taloudellisena toimintana pidetään kaikkea toimintaa, jossa palveluja ja tavaroita tarjotaan markkinoilla
 - Kierrätystoimintaa (termi luonnoksessa, lue:uudelleenkäyttö) ei ole suljettu taloudellisen toiminnan ulkopuolelle
- Jatkossa Kierken toiminta katsottaisiin taloudelliseksi toiminnaksi
 - Kierkeltä poistuisi Ei-elinkeinoimintaa –statuksen tuoma etu
- HE luonnoksen mukaan yhtiömuodolla ei jatkossa olisi lainkaan vaikutusta palkkatukiin, vain "taloudellisen toiminnan" määritelmällä olisi vaikutus.

Sosiaaliset yritykset – laki ehdotetaan kumottavaksi

- Sosiaalisista yrityksistä annettu laki ehdotetaan kumottavaksi ja sosiaaliset yritykset asetettaisiin muiden yritysten kanssa samalle viivalle palkkatukien näkökulmasta
 - Lain kumoaminen vapauttaisi sosiaalisen yrityksen statuksen vapaasti yritysten käytettäväksi.
 - HE luonnoksessa todetaan:
 - Yritykset, joiden ensisijainen tarkoitus ja tavoite on yhteiskunnallisen hyvän tuottaminen ja jotka haluavat tuoda esille yhteiskunnallisen vastuun kantamisen, voivat hakea Suomalaisen Työn Liitto ry:n Yhteiskunnallinen Yritys –merkkiä. Kyseisen merkin ensisijaisena myöntämisedellytyksenä on vastuullisen liiketoiminnan harjoittaminen, rajoitettu voitonjako sekä liiketoiminnan avoimuus ja läpinäkyvyys. Toissijaisena myöntämisedellytyksenä voidaan ottaa huomioon muun muassa heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistäminen.
- Jatkossa nämä yritykset voisivat saada palkkatukea **samoin ehdoin kuin muut yritykset.**
- Jatkossa Kierke olisi taloudellista toimintaa harjoittava yritys ja sitä kohdeltaisiin kuin mitä tahansa yritystä

Vaihtoehto: yhdistys, järjestö, säätiö

- HE:n mukaan **yhtiömuodolla ei jatkossa olisi lainkaan vaikutusta palkkatukiin**, vain "taloudellisen toiminnan" määritelmällä olisi vaikutus.
- Yhdistykselle, säätiölle ja rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle voitaisiin myöntää palkkatukea 100 %
 - Jos toiminnalla ei arvioida olevan kauppavaikutusta, tuki myönnettäisiin, kuten nykyisinkin, valtiontuen ulkopuolisena tukena.
 - Jos toiminnalla arvioidaan olevan kauppavaikutusta, myönnetään 100 % palkkatuki de minimis –tukena
- 100 % palkkatuella työllistettyjen määrää rajoittaisi de minimis –asetuksen mukainen tuen enimmäismäärä, joka on useimmissa tilanteissa 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana.
 - HE luonnos: ”Koska de minimis –asetuksen mukainen enimmäismäärä mahdollistaa keskimäärin noin viisi 100 % tuella työllistettyä henkilöä vuodessa, **olisi muutoksella merkittävä vaikutus suuriin palkkatukityönantajiin.** Vaikutukset kohdistuvat työnantajiin, jotka harjoittavat laajaa taloudellista toimintaa. Taloudellisesta toiminnasta saatavilla tuloilla on mahdollista kattaa osa työllistettyjen palkkauskustannuksista. Todennäköisesti nämä suuret työnantajat siirtyisivät osin työllistämään alemmilla tukiprosenteilla, mutta työllistettyjen määrä näillä työnantajilla olisi omavastuusta johtuen nykyistä alhaisempi.”

Palkkatukikriteeristö HE luonnoksen pohjalta

- Kierken kannalta palkkatukiudistus tarkoittaa erityisroolin poistumista ja palkkatukien myöntäminen tapahtuisi kaikille yrityksille samoin ehdoin
 - Joko ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena TAI
 - De minimis-tukena

Palkkatuki uudistus – myöntämisen
edellytykset ja niiden vaikutukset
Kierkelle

Palkkatuki uudistuksen yleiset edellytykset

Palkkatuki rajataan heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämisen tueksi

- Palkkatuen myöntäminen olisi mahdollista, kun
 - työtön työnhakija on 15–24-vuotias tai yli 50-vuotias,
 - kun työttömällä työnhakijalla ei ole toisen asteen koulutusta eli hän on niin sanottu perusasteen varassa oleva.
 - maahanmuuttajat, joilla on kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan oikeus kotoutumissuunnitelmaan.
 - työtön työnhakija ei ole ollut ansiotyössä kuuden edeltävän kuukauden aikana.
- Edellytyksenä on edelleen, että työttömällä työnhakijalla on TE-toimiston arvion mukaan **puutteita ammatillisessa osaamisessa**.
- Palkkatuen määrä **50 %**
- Palkkatuen kesto **5 kk tai 10 kk** riippuen edeltäneen työttömyyden kestosta (alle tai yli 12 kk)
- Luonnoksessa esitetään, että palkkatukea ei voisi myöntää uudestaan työnantajalle, jolle on myönnetty aiemmin palkkatukea saman henkilön palkkakustannuksiin.

Muut palkkatukeen oikeutetut

Palkkatukeen olisivat jatkossa oikeutettuja myös

- **60 vuotta täyttäneet pitkäaikaistyöttömät**
 - Palkkatuki voitaisiin myöntää nykyistä vastaavasti enintään 24 kk kerrallaan ja toistuvasti samalle työnantajalle (heti edellisen jatkoksi).
 - **Palkkatuen määrä 50 %** (de minimis –tuki)
- **Oppisopimuskoulutukseen** palkkatukea hakeva työtön työnhakija, jos työnhakijan työttömyyden arvioidaan johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja oppisopimuskoulutuksen arvioidaan parantavan työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.
 - Alle 12 kk työttömänä olleen kohdalla edellytyksenä olisi myös pitkäaikaistyöttömyyden riski.
 - **Palkkatuen määrä 50 %** (de minimis –tuki)

Alentuneesti työkykyiset

- Lääketieteellisesti diagnosoidun pysyväisluontoisen fyysisen tai psyykkisen vamman tai sairauden perusteella myönnettävä palkkatuki, joka TE-toimiston arvion mukaan vaikeuttaa hänen työllistymistään olennaisesti.
- Nykytilasta poiketen vamman tai sairauden perusteella myönnettävä palkkatuki ei edellyttäisi rekrytointivaiheessa, että vamman tai sairauden arvioitaisiin nimenomaisesti alentavan tuottavuutta tarjolla olevassa tehtävässä. Palkkatuki myönnettäisiin alentamaan rekrytointikynnystä tarkoituksena saattaa vammaiset ja pitkäaikaissairaat työhönotossa yhdenvertaisempaan asemaan niiden työnhakijoiden kanssa, joilla ei ole vammaa tai sairautta.
- Palkkatuen määrä olisi **70 %** palkkakustannuksista
- Tuki myönnettäisiin ensin 10 kk ajalle. Työsuhteen jatkuessa **samalla työnantajalla** palkkatuelle voitaisiin myöntää jatkoa enintään 24 kk kerrallaan, jos työntekijän vamma tai sairaus on sellainen, että sen arvioidaan alentavan hänen tuottavuuttaan tarjolla olevassa työtehtävässä olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti.
- **Lisäedellytyksenä:**
 1. Tuella palkatun työ- ja toimintakyvystä on annettu **lääkärintodistus** palkkatukijakson aikana ja
 2. Työnantaja on toteuttanut **työterveyshuollon suosittelemat kohtuulliset mukautukset**.
- Jatkoa olisi haettava ennen edellisen tukijakson päättymistä.
 - Jos henkilö olisi aiemmin ollut palkkatuella kyseisellä työnantajalla ja ollut välillä esimerkiksi työttömänä tai työssä toisella työnantajalla, ei palkkatukea voitaisi myöntää samalle työnantajalle
- Kohderyhmä kuuluu ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 4 kohdan tarkoittamiin epäedullisessa asemassa oleviin työntekijöihin, jolloin **palkkatuki voitaisiin pääsääntöisesti myöntää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena**

55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

- **Uutena tukimuotona** ikääntyneiden työllisyyden edistämiseksi ehdotetaan 55 v täyttäneiden työllistämistukea. Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.
- Edellytyksenä olisi, että
 - työllistettävä on ollut työttömänä vähintään 24 kk viimeisten 28 kk aikana ja
 - työllistettävä on täyttänyt tukea myönnettäessä 55 vuotta.
- Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi tai työsuhteen ajaksi, jos työsuhde kestää vähemmän kuin 10 kuukautta
- Tuen määrä olisi **70 %**
 - Ei muuta julkista tukea henkilön palkkakustannuksiin

Palkkatuen ulkopuolelle jäävät

- Jatkossa palkkatukimahdollisuuden ulkopuolelle, *oppisopimuskoulutukseen myönnettävää palkkatukea lukuun ottamatta*, jäisivät 25–49-vuotiaat toisen asteen koulutuksen suorittaneet, jotka
 - eivät ole kotoutumissuunnitelmaan oikeutettuja maahanmuuttajia **ja**
 - joilla ei ole työllistymistä olennaisesti vaikeuttavaa vammaa tai pitkäaikaissairautta **ja**
 - jotka ovat olleet ansiotyössä kuuden edeltävän kuukauden aikana.

Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- Palkkatuella katettaviksi palkkakustannuksiksi katsottaisiin työntekijälle maksettava **bruttopalkka**.
 - Palkkakustannuksiin luettaisiin säännölliseen työaikaan liittyvät palkanlisät, kuten viikonloppu-, ilta- ja yötyökorvaukset, mutta ei säännöllisen työajan ylittymiseen liittyviä palkanlisiä.
 - Työolosuhteisiin liittyvät palkanlisät olisivat palkkatuella katettavia tukikelpoisia kustannuksia
- **Palkan sivukuluja tai lomarahaa ei voisi jatkossa kattaa palkkatuella.**
- Jos vuosiloma-ajan palkka maksetaan työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaan lomarahana, voitaisiin lomarahasta työnantajan pyynnöstä lukea palkkakustannuksiin osuus, joka vastaa palkkatukijakson aikana pidettyä vuosilomaa.
 - KEHA-keskuksella ei olisi viran puolesta velvollisuutta selvittää asiaa, vaan lomarahan tai lomakorvauksen ottaminen huomioon loma-ajan palkkana edellyttäisi työnantaja pyyntöä. Tällöin työnantajan tulisi selvittää KEHA-keskukselle, miten työntekijä on pitänyt vuosilomaa ja mikä osa lomarahasta tai -korvauksesta on vuosiloma-ajan palkkaa.

Palkkatuki uudistuksen vaikutukset Kierkeen

- Palkkatuki myönnettäisiin joko **yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (RPA)** mukaisena tukena **tai De minimis –tukena**.
- Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena myönnettyissä palkkatuissa on 50 % katto, joka tarkoittaa, **ettei kuntalisiä voisi jatkossa saada miltään osin**. Tällä olisi merkittävä vaikutus Kierken toimintaan.
- **60 vuotta täyttäneet ja oppisopimuskoulutuksessa olevat eivät kuulu** ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 4 kohdan tarkoitamiin epäedullisessa asemassa oleviin työntekijöihin
 - **Palkkatuki myönnettäisiin taloudellista toimintaa harjoittavalle työnantajalle de minimis –tukena**
 - Rajoituksena 200.000 eur/3 vuotta
 - HE luonnoksen esityksen mukaisten laskelmien mukaan De minimis –tukena maksettavien palkkatukien yhteismäärä Kierken näkökulmasta ylittäisi vuotuisesti em. 3. vuoden euromääräisen rajan.
 - Vaikuttaisi merkittävästi näiden kohderyhmien työllistämiseen jatkossa.
- Sivukulujen poistaminen tuella korvattavista palkkakustannuksista
- Lyhyemmät palkkatukien kestot lyhentäisivät työsuhteita
- Palkkatuen käytön rajoitus, jonka mukaan palkkatukea ei voisi myöntää uudestaan työnantajalle, jolle on myönnetty aiemmin palkkatukea saman henkilön palkkakustannuksiin, tarkoittaisi, että henkilö ei voisi jatkossa päästä uudelleen Kierkeen palkkatuella (ns. paluumuutto ei sallittu).
 - Tällä hetkellä Kierkessä on noin 1/3 palkkatuetuista on ns. paluumuuttajia

Ollaan yhteydessä!

Janne Toivonen, henkilöstöpäällikkö, puh. 0400 348 198,
janne.toivonen@kierratyskeskus.fi

Jaana Kangas, suunnittelija, OTK, VT, puh. 0400 348 149,
jaana.kangas@kierratyskeskus.fi